

Meneer Wouter Beke
Voorzitter van CD&V
Wetstraat 89, 1040 Brussel

Brussel, 17 januari 2019

Geachte meneer Wouter Beke,

Deze brief wordt u opgestuurd door het Platform Recht voor Iedereen, in het licht van de volgende federale verkiezingen op 26 mei 2019. Het Platform wenst u op de hoogte te brengen van haar bekommernissen betreffende de toegang tot een rechter en wenst hierover graag uw positie te kennen.

Het Platform Recht voor Iedereen is een feitelijke vereniging waarin het middenveld en juridische actoren uit zowel het noorden als het zuiden van het land elkaar ontmoeten, om de toegang tot het recht voor iedereen te garanderen en te bevorderen. Het Platform gaat hiervoor in dialoog met parlementariërs, de Orde van Advocaten, het maatschappelijke middenveld en alle partijen die met justitie te maken hebben. Er werden ook verschillende evenementen georganiseerd die burgers bewust maken van de kost van rechtsprocedures en de (on)toegankelijkheid tot de Belgische hoven en rechtbanken.

Bij de aanvang van dit verkiezingsjaar is het Platform bezorgd over verschillende elementen die de toegang tot het recht belemmeren, namelijk:

1. De financiële drempel

- De inkomensgrens voor het bekomen van juridische tweedelijnsrechtsbijstand is nog steeds te laag (enkel alleenstaande personen met een maandelijks inkomen van minder dan 1.011 € komen in aanmerking voor volledige bijstand; personen met een inkomen onder de 1.298 € komen in aanmerking voor gedeeltelijke bijstand).
- Tegelijkertijd blijven de advocatenkosten en de gerechtelijke kosten sterk stijgen (21% BTW op de erelonen van advocaten en op de diensten van gerechtsdeurwaarders en notarissen; de verhoging van de rolrechten en de rechtsplegingsvergoeding, enz.). Door de stijging van de rolrechten, die goedgekeurd werd door het parlement op 19 augustus 2018, bedraagt het indienen van een beroep momenteel 400 €;
- Er werd geen enkele maatregel genomen die de toegang tot justitie voor burgers met een inkomen boven deze inkomensgrenzen faciliteert, waardoor het voor hen vaak onmogelijk is om de kosten van een juridische procedure te dragen.

2. De geografische en tijdsgerelateerde drempels

- De daling van het aantal vredegerichten vergroot de afstand tussen de rechtzoekenden en de rechter, voornamelijk in rurale gebieden;
- Deze grotere afstand is vooral te betreuren in het licht van de "Potpourri" hervormingen, die tussen 2015 en 2018 het Gerechtelijk wetboek en de strafprocedure grondig gewijzigd hebben. Sinds die hervormingen heeft de rechter minder bevoegdheden in het geval de rechtzoekende verstek laat (in burgerlijke zaken kan de rechter vanaf nu niet langer argumenten aanvoeren

in het voordeel van de afwezige partij, behalve wanneer deze betrekking hebben op de openbare orde);

- De achterstand bij veel rechterlijke instanties, die te wijten is aan een chronische onderfinanciering van justitie, haar infrastructuur en haar personeel, belet de rechtzoekenden om binnen een redelijke termijn een beslissing te bekomen. Terzelfdertijd wordt voorgesteld om een speciale rechtbank op te richten om kennis te nemen van commerciële geschillen in het Engels, waardoor justitie aan twee verschillende snelheden zou werken.

3. De sociale en taalkundige drempels

- De complexiteit van de juridische taal en procedures heeft als gevolg dat veel rechtzoekenden, vooral onder de maatschappelijk kwetsbaren, afzien van hun rechten. Hoewel dit besproken werd ter gelegenheid van de verjaardag van het samenwerkingsakkoord betreffende de strijd tegen armoede in december 2014, werd er geen enkele concrete maatregel genomen om dit pijnpunt te verhelpen.

Dergelijke hervormingen en plannen tot hervorming hebben een enorme impact op de toegang tot een rechter. Dit vergroot het wantrouwen in justitie, dat nochtans als doel heeft om de sociale vrede te garanderen.

Justitie dient als overheidsdienst de middelen te ontvangen die in overeenstemming zijn met haar belangrijke functie. Deze overheidsdienst moet voor iedereen toegankelijk zijn. Het recht op toegang tot een rechter is bovendien een fundamenteel recht dat gewaarborgd wordt door het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en door het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie. Naar de rechten stappen is vaak de enige manier om grondrechten te doen gelden die opgenomen zijn in artikel 23 van de Belgische Grondwet. Het Grondwettelijk Hof herinnerde recent nog aan het fundamenteel karakter van het recht op toegang tot een rechter, in haar arrest nr. 77/2018 van 21 juni 2018, waarbij ze de forfaitaire bijdrage van 50 € om toegang te hebben tot de juridische bijstand ongrondwettelijk verklaarde. Dergelijke bijdragen kunnen volgens het Grondwettelijk Hof niet beschouwd worden als "bescheiden", noch als "symbolisch".

Begaan met de toegang tot justitie voor iedereen, dient de volgende regering volgens het Platform onder meer volgende stappen te ondernemen:

- De kosten die rechtzoekenden moeten dragen aanzienlijk verlagen (de rolrechten, 21% BTW op de erelonen van advocaten, kosten verbonden aan de overgang naar de digitalisering, enz.);
- De gevolgen van de hervormingen van de juridische bijstand van 2016 evalueren en een systeem opzetten dat de toegang tot de rechter garandeert aan alle lagen van de bevolking, met inbegrip van de middenklasse (via een herziening van de inkomensgrenzen om juridische bijstand te kunnen genieten);
- Garanderen dat rechters toegankelijk en dichtbij zijn en dat zij binnen een redelijke termijn een beslissing kunnen nemen;
- Er over waken dat burgers op een toegankelijk en begrijpelijke wijze geïnformeerd worden over justitie en hun rechten, zodat zij hun rechten effectief kunnen doen gelden.

Kunt u ons op de hoogte brengen van uw positie ten aanzien van de punten die in deze brief besproken werden? Het Platform zal met belangstelling uw visie daaromtrent lezen en verspreiden.

Hartelijk dank bij voorbaat voor uw antwoord.

Hoogachtend,
Voor het Platform Recht voor Iedereen,
Judith Tobac

Platform Recht voor Iedereen
Sint-Quentinstraat, 3/3
1000 Brussel
pjpt.prvi@gmail.com
0485/65.00.07

Leden van het platform:

Association de Défense des Locataires Sociaux, Association pour le Droit des Etrangers, Association Syndicale des Magistrats, Atelier des Droits Sociaux, Caritas International, Centre d'Action Laïque, CIRE, Collectif Solidarité Contre l'Exclusion, DEI-Belgique, Espace Social Télé Service, Jesuit Refugee Service, Ligue des Droits Humains, Linksecologisch forum, Netwerk Tegen Armoede, Progress Lawyers Network, Belgisch Netwerk Armoedebestrijding, Le Forum Bruxelles contre les inégalités, Réseau Wallon de Lutte contre la Pauvreté, Samenlevingsopbouw, Service Droits des Jeunes, Syndicat des Avocats pour la Démocratie, Vrouwenraad, Medimmigrant, Ligue des familles, Vluchtelingenwerk, Fairwork Belgium, , Infor Droits